

АВТОРСКА СПРАВКА ЗА НАУЧНИТЕ ПРИНОСИ на гл. ас. д-р Гергана Фъркова

За участието в конкурса за академичната длъжност „доцент“ по направление „2.1. Филология (Немски език – приложно езикознание)“, обявен в ДВ бр. 50/15.06.2018 г.

В справката са представени седем области от заниманията ми извън дейността ми на преподавател, в които се очертават научните ми приноси.

В § 1 са представени 12 публикации, групирани в общо 4 тематични раздела (I, II, III, IV).

В § 2 е систематизиран приносът ми като литературен преводач

В § 3 е описано участието ми по научни проекти

В § 4 са представени разработените от мен учебни и тренировъчни курсове

В § 5 е посочена редакционната ми дейност

В § 6 е описана експертната ми дейност

В § 7 е отразена работата ми във филмови продукции

§ 1 ПУБЛИКАЦИИ

РАЗДЕЛ I

ЗА ПРИНОСА НА ПРЕДСТАВЕНАТА МОНОГРАФИЯ в конкурса за доцент по направление 2.1.

ЕЗИКЪТ НА РЕКЛАМНИЯ СЛОГАН (*Немско-български паралели*)

Монографията разглежда езика на рекламата и въз основа на анализа на немски и български рекламни слогани от последните две десетилетия с методите на приложната лингвистика се правят редица показателни изводи както за тенденциите в актуалната рекламна практика, така и за развитието на съвременния български и немски език. Основната функция на рекламата въобще и на рекламния слоган в частност е да повлияят на избора на потребителя. В комплекса от средства за въздействие в тази посока словото и словесният език играят съществена роля. Основната тенденция, която предопределя спецификата на съвременния рекламен слоган, е стремежът към неговата краткост и езикова икономия. От същите свойства се извеждат и другите негови най-важни характеристики: лаконичност, многозначност, ударност, разпознаваемост и мнемоничност. В монографията са разгледани особеностите в използването на разнообразни езикови и реторични средства на фонетично, морфологично, синтактично и семантично ниво. Идеята на това изследване е да направи своите изводи на базата на богат емпиричен материал, като цитираните примери биха могли да се използват в чуждоезиковото обучение за онагледяване на разнообразните реторични възможности на българския и немския език в използването му като инструмент за убеждаване. В процеса на езиковото обучение чрез сравнението между рекламните на едни и същи продукти, реализирани в различната езикова и социокултурна среда на съответните страни, носителки на езика, може да се разкрие в много нагледна, интригуваща и запомняща се форма особеностите на двата езика. От друга страна, съпоставката между посланията, структурите на изграждане и специфичните езикови средства може да послужи като добра изходна точка за анализ на трансформациите на традиционните проявления на актуалните ценности на двете различни общества. (в списъка на всички публикации под № 1)

РАЗДЕЛ II

НАУЧНИ СТАТИИ (ИЗВЪН ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР“)

В този раздел са включени 5 статии от 2015 г. и 2017 г., които се занимават с връзката между език и култура, която има ключова роля по отношение на ефективността в комуникацията. В статиите се подхожда към езика не като изолирана система сама по себе си, а през социално-психологическа и антропологична перспектива с фокус върху практическото му приложение в работна среда.

1. **Език, култура, комуникация (2017)** (в списъка на всички публикации под № 5)

Публикуванията хвърля светлина върху темата за обвързаността между език и култура и превръщането ѝ в централна в различни течения в лингвистиката. Проследява се възникването на идеята за зависимостта на езика от средата в епохата на Просвещението и развитието и преосмислянето на идеите на Хердер и Хумболт, довели до възникването на съвременната теория за езиковата относителност, която намира последователи както в Америка, така и в Европа.

2. **Културноспецифични измерения на българо-немската комуникация в бизнес среда** (в списъка на всички публикации под № 6)

Статията се спира на различията между немската и българската култура, които се материализират в начина на изразяване и поведение в бизнес среда. Комплексният анализ на посочените езикови и паралингвистични различия спомага за очертаването и предотвратяването на потенциални и очаквани грешки, недоразумения или объркване в комуникацията. В същото време от това знание се поражда действени идеи как целенасочено да се използват конкретни характеристики за постигане на синергия и по-ефективни резултати при общуването на български и германски бизнес партньори. Сравнението на двете култури се основава на модела на Хофстед и теорията на Едуард Хол.

Полученият шестмерен (6-D) модел, който обобщава в няколко таблици разликите между българския и германския манталитет, може да се използва за преподаване на немски език, както и за межкултурно обучение и обучение на служителите:

3. **Комуникативна компетентност в специализираното обучение** (в списъка на всички публикации под № 7)

Текстът поставя въпроси за съвременните изисквания пред преподавателя по чужд език, какво очакват студентите, кое може да стимулира учебния процес. Прагматичност, атрактивност, активност са ключови фактори в модерния учебен процес, а подобряването на межкултурната компетентност прави чуждоезиковото обучение по-пълноценно, защото дава не само езикови знания, но също така подобрява комуникативните и междуличностни умения,

4. **Межкултурните различия като елемент на бизнес комуникацията (2015)** (в списък на всички публикации под № 8)

Публикацията се спира на темата за ефективната комуникация като комплексен процес, където езикът като неин основен инструмент е тясно обвързан с културните особености на съответната страна. Културните модели, в които намират директен израз вкусовете, ценностите и идеалите на едно общество, се проектират в езика: в неговите вербални, невербални и паравербални

елементи. Културно подплатеният фон на общуването в значителна степен моделират съдържанието на съобщението и тяхното интерпретиране може да бъде причина както за провала, така и за успеха на потенциални връзки и партньорства между хора от различни културни среди. Познаването на културната идентичност на събеседника е ключова предпоставка за постигането на конкретни цели.

5. Kulturschock Bulgarien: Erwerb interkultureller Kommunikationskompetenzen im Fremdsprachenunterricht. (2015) (в списък на всички публикации под № 9)

Статията проследява какво е въздействието на културноспецифичните кодове и ценности в дадено общество в процеса на директното общуване и кога манталитетът може да се окаже по-голяма пречка за взаимното разбиране от чисто езиковите грешки. Посочват се и се анализират конкретни културни измерители на българския манталитет по модела на Хофстеде, които могат да доведат до недоразумения и неразбиране при общуването с германци в работен контекст.

РАЗДЕЛ III **УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОМАГАЛА**

Във връзка с работата ми като преподавател по икономически немски от 1996 г. съм обобщила знанията, които искам да предам, в няколко учебника и няколко големи специализирани речника. Три речника, издадени в „Понс България“, по които работих в екип с колеги германисти (в списък на всички публикации от № 24 до 26) Освен като автор бях поканена от издателство „Понс България“ за водещ редактор на най-големия им специализиран немско-български/българо-немски Бизнес речник, съдържащ над 300 000 думи, изрази и значения с общ обем 747 страници (в списък на всички публикации под № 25). Автор съм на специализирания българо-немски речник, който съдържа над 50 000 икономически и икономическо-юридически понятия, примери и изрази, издание на „Фън тези“ (в списък на всички публикации под № 23).

Като автор на „Понс България“ съм участвала в адаптирането на кратки граматика, помагала и курсове за изучаване на френски, английски и испански.

В екип с други двама автори разработихме за издателство „Мартилен“ учебник по икономически немски за висшите училища. (в списък на всички публикации под № 2). За същото издателство и неговата платформа за онлайн обучения разработих модули за обучение по български език за чужденци.

Сборникът с текстове от областта на финансите „Пари-банки“ (в съавторство с Галина Павлова) (в списък на всички публикации под № 4) беше предназначен за обучението на студенти от Стопанския факултет.

РАЗДЕЛ IV **ПОПУЛЯРНИ СТАТИИ, ПУБЛИКАЦИИ ОТ ПРЕСАТА**

От 1994 г. се занимавам с оперативна литературна и филмова критика. Мои статии са публикувани в сп. Лик, в. Култура, в. Литературен вестник, в. Стандарт и др. Целта на тези мои занимания е приобщаването на по-широк кръг публика към значителни културни събития и

продукти и утвърждаването на критиката като инструмент за повишаване на качеството в сферата на художественото творчество.

§ 2 ПУБЛИКУВАНИ ПРЕВОДИ

Работата ми като литературен преводач започва от 1987 г. и до този момент обхваща повече от 100 заглавия, между които 25 романа и сборници с разкази.

Първите ми публикувани преводи са на два класически труда („Киното като изкуство“ на Рудолф Арнхайм и „От Калигари към Хитлер“ от Зигфрид Кракауер) и други кинотеоретични есета на същите автори (в изд. „Наука и изкуство“), които имат своето авторитетно присъствие не само в науката, но намират практическо приложение в кинообразованието в България. (в списъка на всички публикации от № 27 до 29)

Основният фокус в преводаческата ми дейност е немскоезичната литература от началото на ХХ век (Франц Кафка, Роберт Валзер, Йозеф Рот (в списъка на всички публикации съот. под № 31, № 48, № 52; № 45, № 56; 47) и модерна имигрантска литература (Илия Троянов, Димитър Динев, Владимир Каминер (в списъка на всички публикации съот. под № 32; от №? 34 до 38; № 33), както и утвърдени автори като Елиас Канети, Паскал Мерсие, Михаел Кумпфмюлер, Юрек Бекер (в списъка на всички публикации съот. под № 59; № 44; № 54; № 46). Като преводач и консултант основавам поредицата „Изгряващи звезди на немската литературна сцена“ в издателство „ФънТези“, където излизат млади автори като Клеменс Й. Зец, Марион Пошман, Саша Станишич (в списъка на всички публикации съот. под № 49, № 51; № 53; № 55), всички носители на реномирани литературни награди.

Българските издания на „Блаженството на живота“ на Кумпфмюлер (2015) (в списъка на всички публикации под № 54) и „Виенско колело“ на Клеменс Й. Зец (2012) (в списъка на всички публикации под № 49) бяха представени в Гьоте институт София. „Виенско колело“ на Клеменс Й. Зец получава премия за превод на Федералното министерство за образование и култура на Австрия за 2013 г. Същият сборник на Зец е изборът на Гьоте институт и Австрийското посолство в проекта на Обединението на културните институти в София EUNIC „Нощта на литературата“ през 2013 г.

Романът „Индиго“ на Клеменс Й. Зец беше номинирана за годишните награди на СПБ за художествен превод през 2016 г. (в списък на всички публикации под № 51)

Сред най-цитираните автори в мой превод освен Кракауер, Арнхайм са също Валтер Бенямин (в списък на всички публикации под № 57) и Ханс Белтинг (в списък на всички публикации под № 62).

§ 3 НАУЧНИ ПРОЕКТИ

За последните 15 години имам участие в два международни и два национални проекта:

1. Участие като член на екипа по немски език в проекта **„Европейски езиков портфейл, специализиран за различни професионални сфери“** по европейската програма „Леонардо да Винчи“ 2001-2004 г. В рамките на този международен проект за три години под ръководството на катедра „Западни езици“ при Софийския университет „Св. Климент

Охридски“ беше разработен първият български вариант на Европейския езиков портфейл за нуждите на професионалната реализация, който беше акредитиран от Съвета на Европа едновременно за пет езика – български, немски, френски, английски и италиански. По този проект изработих също така модули за обучение на служители от банковия и финансов сектор.

2. През 2014 г. бях поканена да се включа като експерт в проекта на Централноевропейския център на ТУ Дрезден за разработването на онлайн наръчника **Kafka-Atlas** (www.kafka-atlas.org). Проектът имаше за цел да се проследи и представи рецепцията на Франц Кафка в световен мащаб. От екип от известни изследователи на Кафка от цял свят беше събрана информация за преводите на писателя, научните разработки, художествените адаптации и други конкретни събития, свързани със знаковото име на писателя. Всички тези данни за общо 41 страни са публикувани и достъпни онлайн на сайта на Кафка Атлас. Моята задача беше да събера и да обработя информацията, за да напиша статията за България.
3. Участие в проекта **„Съвременни методи за повишаване на мотивацията в учебния процес“** проект на ФНИ на СУ № 172 / 08.05.2013. Като участник по този проект публикувах резултатите от проучванията си за възможните механизми за повишаване на мотивацията на обучаваните по чужд език и подобряване ефективността на обучение по икономически немски.
4. От началото на 2018 г. като участник в проекта **„Анализ и философско осмисляне на ролята на рода Берон за духовното развитие на България и интегрирането ѝ в световната култура“** (ДН 15/13 от 18.12. 2017 г.) работя по проучване на частни и национални архиви в Германия и България за приносите на рода Берон във връзка с написването на първата българо-немска граматика от д-р Васил Берон през 1868. По проекта ще подготвя статия, обобщаваща направените изводи. Предстои ми техническа обработка и редакция на блок от статии за рода Берон, които ще бъдат включени в предстоящи броеве на сп. „Философски алтернативи“ с главен редактор и ръководител на проекта проф. дфн Мартин Табаков.

§ 4 РАЗРАБОТЕНИ УЧЕБНИ И ТРЕНИРОВЪЧНИ КУРСОВЕ

Във връзка с преподавателската си работа съм автор на четири лекционни курса, одобрени в учебния план на Стопански факултет, най-новият „Езикът на рекламата“ стартира от тази учебна година (2018-2019). Имам разработени курсове и тренинг програми, които се провеждат в Германско-Българската индустриално-търговска камара и семинар по превод в Гьоте институт.

1. Изготвяне на лекционен курс по общоикономически немски за 60 учебни часа, утвърден в учебния план на Стопанския факултет като задължителен предмет в първи – втори семестър, специалност Стопанско управление (с немски). Курсът въвежда студентите в света на икономиката. Основната цел е изясняването, разработването, проверката и задълбочаването на необходимите специални и езикови умения. Курсът разширява специализираните знания по чужд език, въвежда и тренира понятия от областта на икономиката с цел по-добра професионална реализация при работа с партньори от немскоезична среда. Специализираното обучение по общоикономически немски език създава също така основа за по-добро разбиране на специализираните дисциплини, водени от немски гост лектори. Преминавайки курса студентите разбират ситуации от областта на икономиката по следните теми: пазарно стопанство, пазар, индустрия, предприятия, от бизнес идеята до реализирането ѝ. Те се учат да анализират проблеми и въпроси от тази сфера, изразяват становища, защитават позиции, водят свободно разговор и участват в работни дискусии, правят презентации.
2. Изготвяне на лекционен курс по бизнес немски (90 учебни часа), утвърден в учебния план на Стопанския факултет като избираема дисциплина в трети – четвърти семестър,

специалност Стопанско управление (с немски). Курсът е замислен като продължение на специализираното обучение по немски за нуждите на кариерата. Подходът при усвояването на специализираната терминология е подобен, разширява се полето на приложение с нови тематични модули: Светът на труда; Продуктова политика; Пласментна политика; Търговски отношения; Маркетинг и реклама. И тук важна е задачата с тренирането на комуникативните способности, необходими за посочените типични бизнес ситуации. Материалът се актуализира всяка година и курсът се предпочита от студенти не само от немските, но и от английските групи.

3. Изготвяне на лекционен курс по бизнес етикет, курсът се води немски език и утвърден в учебния план на Стопанския факултет като избираема дисциплина в четвърти семестър, специалност Стопанско управление. Курсът цели да разшири комуникативните умения, като въвежда в утвърдените норми на поведение и очаквани реакции в делова среда. Той предлага съпоставително разглеждане на специфичните за отделни култури норми и образци на поведение, познаването на които ще улесни общуването и ще подготви курсистите за по-успешно сътрудничеството в мултикултурна среда, ще е от практическа полза и за постигане на бъдещи бизнес цели. Курсът разглежда и анализира типични реални ситуации от професионалния живот, които са свързани с владенето на обща и специална терминология, които развиват определени речеви стратегии и съответните езикови средства. В курса се обръща внимание на културно подплатения фон на общуването между партньори от различни националности. В рамките на 30 лекционни часа се разглеждат следните теми: Правила на поведение и общуване в делова среда; Делово представяне; Деловата среща; Водене на делови разговори; Професионализъм и умел мениджмънт при поддържането на контакти; Изкуството на преговорите; Езикът на тялото. Курсът се актуализира всяка година и е избран от студентите от немските, но и от английските групи, както и от студенти по програмата „Еразъм“.
4. От тази учебна година (2018-2019) стартира разработеният от мен лекционен курс „Werbesprache“ (Езикът на рекламата), одобрен на ФС на Стопанския факултет през май 2018 като избираема дисциплина в пети семестър, специалност Стопанско управление. Дисциплината **Werbesprache (Езикът на рекламата)** ще въведе студентите в света на рекламата и основните механизми за привличане на вниманието и въздействието върху потребителите. Студентите ще изследват и ще съпоставят конкретни български и немски реклами, за да установят ролята и спецификата при използването на езика в рекламните стратегии. Чрез анализа на добре подбрани примери групата ще има възможност да стигне до определени обобщения и ефективни модели, използвани в рекламата. Посредством допълнителни материали като графики, статистики, фактология, научни коментари студентите ще бъдат включени в дискусии, което ще подобри и езиковите им умения да изразяват, аргументират и защитават мнението си на чужд език (немски). Курсът от общо 30 лекционни часа обхваща следните теми: Функции и цели на рекламата; Елементи на рекламата (Особености на текстовите и на визуалните елементи); Многозначността и използването ѝ в маркетинга: намерение, съдържание, форма; Скритият смисъл: една дума е повече от една дума; Между редовете: текст, подтекст, образ; Многозначителни истории чрез текст и образ.
5. Изготвяне и провеждане на обучение по „Бизнес комуникация“ в рамките на обучителните програми на Герmano-Българската индустриално-търговска камара. Програмата се провежда два пъти годишно с по два четиримесечни курса и цели подобряването на директната бизнескомуникация.

6. През 2017 и 2018 г. разработих и проведох два семинара и тренинг „Езикът на тялото в бизнеса“ за Германско-Българската индустриално-търговска камара в София и филиала в Пловдив.
7. През 2018 разработих обучителни програми за успешна бизнес комуникация с партньори от немскоезичния свят, които се проведоха в една от водещите логистични фирми „Глориент Инвестмънт Бг ООД“ и Американската застрахователна корпорация AIG.
8. Изготвяне и провеждане на уъркшоп по художествен превод: „От оригинала към превода: Уъркшоп за преводачи“ с Гергана Фъркова, Гьоте институт, 12.12.2012

§ 5 РЕДАКЦИОННА ДЕЙНОСТ

От 2007 г. работя в редколегията на издателство „ФънТези“. Аз съм водещ редактор на публикуваните в издателството книги на Димитър Аврамов „Етюди върху модернизма“, „Бяла приказка“ на Александър Геров и „Помощ от публиката“ на Александър Донев. Водещ редактор на най-големия им специализиран немско-български/българо-немски Бизнес речник на „Понс България“ (в списъка на всички публикации под № 25)

§ 6 ЕКСПЕРТНА ДЕЙНОСТ

В периода 2015-2018 г. съм изготвила общо пет експертни становища като филолог-германист за качествата на художествени преводи по покана на Международни организации, Софийски градски съд и Съюза на преводачите в България.

През 2012 г. бях поканена за член на комисия в конкурс за превод „Имало едно време...“ на Гьоте институт София.

През 2018 г. съм избрана в журито за присъждане на годишните награди на СПБ за художествен превод.

От 2007 г. съм член на Националната комисия за категоризация на филми

§ 7 РАБОТА ВЪВ ФИЛМОВИ ПРОДУКЦИИ

Участвала съм като германист в проучвателните и подготвителните работи в предсмиачния период и като оперативен преводач по време на снимките и постпродукцията на филмовите продукции „Елиас Канети, отговор на едно писмо“ и „Фридрих Грюнангер“ на реж. Станимир Трифонов. Помагала съм като асистент на българския продуцент за документалния филм на Arte „Накаран да замлъкне: Георги Марков и убийството с чадър“ реж. Клаус Дексел.